

УДК 378.014.6:005.642.4

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.32.292657](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.32.292657)

ІРИНА КАРАПУЗОВА

ORCID 0000-0003-3552-080X

ОЛЕНА ЖДАНОВА-НЕДІЛЬКО

ORCID 0000-0002-1414-2355

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ЗАХОДІВ З ЯКОСТІ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Розкривається сутність явища моніторингу якості освіти, простежуються особливості його здійснення у ЗВО на прикладі внутрішнього та зовнішнього моніторингу в ПНПУ імені В.Г. Короленка згідно з загальними цілями стратегічних пріоритетів розвитку закладу.

Акцентується увага на принципах моніторингу якості освіти, обґрунтовується необхідність розробки для ЗВО, наряду із загальними, локальних принципів, що відображають специфіку цих закладів і професійних компетентностей, які ними формуються.

***Ключові слова:** якість освіти, моніторинг якості освіти, об'єктивність моніторингу, принципи здійснення моніторингових заходів, заклад вищої педагогічної освіти, освітнє середовище ЗВО*

Постановка проблеми. Одним із найважливіших кроків у реформуванні української вищої освіти є сьогодні створення системи внутрішнього забезпечення її якості, що передбачає з'ясування відповідності освітніх послуг затвердженим освітнім нормам та стандартам, а також потребам та цілям суспільства, які пов'язані з результатами функціонування освітніх закладів. Безумовно, висновки дослідників, згідно з якими «для багатьох освітніх систем одним з основних чинників розвитку якісної освіти є володіння об'єктивною інформацією про результати навчання відповідно до освітніх стандартів. Саме ця інформація сприяє розвитку освітньої політики та впливає на процес прийняття рішень в управлінській сфері, мета яких – оновлення та удосконалення роботи галузі» (Бобак та ін.), є в Україні повністю визнаними і прийнятими до виконання.

Згідно з п. 2 статті 16 Закону України «Про вищу освіту», система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення процедур і заходів, серед яких здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб (*Закон «Про вищу...»*)

Значну увагу педагогічної громадськості привертає явище моніторингу, оскільки його результати вже сьогодні мають істотну вагу при оцінці діяльності закладу освіти загалом, вивчення певних освітніх програм, а також професійної діяльності науково-педагогічних працівників. З огляду на це, його об'єктивність має бути належним чином забезпечена, що стосується як повноти охоплення досліджуваних явищ і глибини аналізу отриманих даних, так і організації продуктивної взаємодії між всіма суб'єктами здійснення моніторингових досліджень.

Аналіз досліджень і публікацій. Загалом проблемі моніторингу як системи постійного спостереження за визначеними явищами і процесами присвячено чимало праць зарубіжних і вітчизняних учених. Так, теоретико-методологічні засади моніторингу описані в роботах І. Бестужева-Лади, Т. Заславської, О. Касьянкової, О. Майорова, Н. Пішулина, А. Савельєва та ін. Особливості організації педагогічного моніторингу, його сутність, закономірності та різні шляхи забезпечення його здійснення розглядаються в дослідженнях В. Беспалька, Б. Бітінас, Е. Зеєра, В. Зубко, В. Кальней, А. Майорова, І. Підласого, Г. Цехмістрової, В. Циби та ін.

Стосовно моніторингу якості освіти в його сучасному розумінні таких досліджень дещо менше через інноваційність самого явища. Видана в 2021 році НПАН України «Енциклопедія освіти» вміщує розлогу статтю щодо нього, де позиціонує його як спеціальну систему «збору, обробки, зберігання і розповсюдження інформації про досягнутий стан якості освіти, прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки і основних тенденцій її розвитку та розробка науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення ефективності функціонування освітньої галузі»

(Лукіна, 2021, с. 588), а вітчизняні науковці (І. Анненкова, І. Булах, Г. Єльнікова, В. Зінченко, І. Козубовська, О. Локшина, В. Приходько, З. Рябова, М. Швардак та ін.) досить детально висвітлюють як дослідницькі, так і управлінські та організаційно-методичні аспекти моніторингу якості освіти з урахуванням умов його застосування.

Моніторингові дослідження як такі, що потребують достатньої регламентованості не лише у загальному, а й у локальному контексті, мають спиратися на систему принципів, здатних окреслити основні вимоги до цього процесу, що на сьогодні перебуває у стані формування. Тому **мета** нашої статті – проаналізувати процес моніторингу якості освіти в університеті і з'ясувати зміст актуальних принципів його здійснення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У широкому розумінні, моніторинг – це система спостережень, аналізу та інших процесів і явищ з метою виявлення характеру, тенденцій і закономірностей у їхньому розвитку, їхній відповідності бажаному результату, а також прогнозування та запобігання критичним ситуаціям (Словник...).

Моніторинг у освіті є дослідницьким процесом, що вимагає постійного й стандартизованого спостереження за різними аспектами надання освітніх послуг; аналізу отриманої інформації для виявлення змін і попередження виникнення негативних явищ; регулярного оцінювання та прогнозування подальшого розвитку системи вищої освіти. Нам імпонує думка І. Анненкової, яка наголошує на взаємозв'язку моніторингу якості освіти та управління і під моніторингом якості освіти у вищому навчальному закладі розуміє «інформаційну систему, яка постійно оновлюється і поповнюється на основі безперервного стеження за станом і динамікою розвитку основних складових якості освіти за сукупністю визначених критеріїв з метою вироблення управлінських рішень по коригуванню небажаних диспропорцій на основі аналізу зібраної інформації і прогнозування подальшого розвитку досліджуваних процесів» (Анненкова, 2010).

Метою моніторингу якості освіти, що описується в нашому дослідженні, є виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання причин відхилень від цілей. Саме так позиціонує це явище Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, що діє у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (*Положення...*, 2022). На основі цього Положення, що відображає положення чинного законодавства, та затвердженого наказом ректора Календаря моніторингових заходів у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В. Г. Короленка на навчальний рік здійснюється в закладі зазначений процес.

Моніторинг якості освіти поділяється на внутрішній та зовнішній моніторинг (Мал. 1), що здійснюється в ПНПУ імені В. Г. Короленка прозоро й відповідно до затверджених процедур, згідно з загальними цілями стратегічних пріоритетів розвитку закладу. Внутрішній моніторинг реалізується через:

- систематичний аналіз успішності та навчальних досягнень здобувачів;
- ректорський контроль рівня і якості залишкових результатів навчання та сформованості фахових компетентностей у здобувачів вищої освіти;
- моніторинг якості інформаційного та навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів;
- вивчення рівня задоволеності здобувачів вищої освіти (усіх рівнів) освітніми програмами та якістю їхньої реалізації;
- вивчення думки викладачів про освітні програми, аналіз їхніх зауважень та пропозицій;
- вивчення думки роботодавців (зовнішніх стейкхолдерів) про освітні програми, рівень підготовки фахівців, аналіз їхніх зауважень та пропозицій (*Положення...*, 2022).

Таким чином, об'єктами моніторингу виступають: освітні програми всіх рівнів вищої освіти (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий); результати навчання здобувачів вищої освіти; якість викладання; навчальні ресурси; інформаційні ресурси тощо.

Мал. 1. Система моніторингу в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка

Оптимальна реалізація освітніх програм забезпечується взаємодією усіх структурних підрозділів ПНПУ імені В. Г. Короленка через виконання їх функційних обов'язків:

- наглядова рада, ректор, проректори, Вчена рада (формування й реалізація політики забезпечення якості освіти, затвердження і уведення в дію нормативних документів, стратегічний менеджмент процесів і процедур забезпечення якості освіти, затвердження, відкриття та закриття освітніх програм);
- ректорат, навчально-методичний відділ, інформаційно-обчислювальний центр, відділ міжнародних зв'язків та інноваційної діяльності, науково-методична комісія Вченої ради, комісія із забезпечення якості освіти, комісія з питань академічної доброчесності, студентська рада, приймальна комісія, бібліотека (розроблення, експертиза, апробація, моніторинг політики університету, рішень, документів, проектів щодо забезпечення якості освіти);
- декани і деканати факультетів, вчені ради факультетів, методичні ради факультетів, студентські ради факультетів, зовнішні стейкхолдери (упровадження та адміністрування освітніх програм, щорічний моніторинг освітніх програм);
- кафедри, гаранті освітніх програм, викладачі, роботодавці, здобувачі вищої освіти, випускники (реалізація освітніх програм, поточний перегляд та моніторинг освітніх програм).

Аналізуючи процес моніторингу якості освіти у окремому університеті у взаємозв'язку його структурних компонентів, важливо також зупинитися на тому, наскільки він слугує створенню інформаційних умов для формування цілісного уявлення про стан освітнього процесу, про якісні й кількісні зміни в ньому, що є основною метою моніторингу якості освіти у ЗВО. Доречно процитувати думку з цього приводу І. Анненкової: «Ця мета природньо виникає на певному етапі еволюції освітньої системи. Її здійснення неможливе без становлення необхідних умов, наявності інтелектуальних, фінансових і матеріально-технічних можливостей самої системи освіти і її структурних компонентів. Величезне значення має усвідомлення суб'єктами цієї системи доцільності розробки реалістичної моделі моніторингу» (Анненкова, 2010).

Для успішного здійснення такої розробки доцільно спиратися на принципи моніторингу якості освіти як спрямовуючі положення, нормативні вимоги, що слугують зміцненню системних зв'язків між його компонентами, сприяють оптимальному виконанню ним своїх функцій. На сьогодні ми ще не бачимо в наукових та методичних джерелах усталеного, достатньо вичерпного науково обґрунтованого переліку

таких принципів, зокрема, не лише в їхньому загальному, а і в локальному (по відношенню до освітніх закладів різного рівня) представленні.

Базовий перелік принципів моніторингу якості освіти наводиться у Порядку проведення моніторингу якості освіти і включає наступні:

- систематичності та системності;
- доцільності;
- прозорості моніторингових процедур та відкритості;
- безпеки персональних даних;
- об'єктивності одержання та аналізу інформації під час моніторингу;
- відповідального ставлення до своєї діяльності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу (*Про затвердження Порядку...*, 2020).

Очевидно, що, при всій важливості регламентованих ними питань, ці принципи не окреслюють проблем здійснення об'єктивного моніторингу якості освіти достатньо повно. Тож педагогічна спільнота, для якої об'єктивність цього процесу є питанням значної ваги, всебічно аналізуючи нормативно-правову базу освіти, вивчаючи вітчизняні та зарубіжні джерела, намагається сьогодні віднайти оптимальний перелік зазначених принципів.

Так, дослідники намагаються сформулювати локальні системи принципів моніторингу якості освіти, що відповідали б цілям і умовам діяльності освітніх закладів певного типу. Це стосується, насамперед, закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Проте цілком закономірно, що останнім часом оприлюднюються відповідні дослідження, пов'язані з моніторингом якості освіти в закладах, що готують працівників для різних галузей – це свідчить про активний пошук науковцями і практиками шляхів удосконалення цього процесу. Прикладом є, зокрема, думка І. Гириловської, яка, вивчаючи процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, вважає, що моніторинг якості освіти у цих закладах повинен функціонувати на підставі принципів взаємодії, послідовності, валідності, об'єктивності, систематичності, гуманізму, учнецентризму (Гириловська, 2021).

Загальними для закладів освіти різних рівнів, тобто такими, що стосуються всієї системи освітнього моніторингу, пропонується, зокрема, визначити принципи (*Моніторинг...*, 2019, с. 42):

– *узгодженості нормативно-правового, організаційного та науково-методичного забезпечення* його складових частин, що дозволяє розглядати результати моніторингу якості освіти конкретного закладу як достатньо вичерпні, порівнювані з аналогічними результатами інших закладів та відповідають вимогам, що сформульовані в освітніх стандартах;

– *об'єктивності одержання та опрацювання інформації*, яка досягається завдяки застосуванню адекватних критеріїв та визначенню необхідних і достатніх показників їхнього прояву;

– *комплексності дослідження різноманітних аспектів освітнього процесу, опрацювання та аналізу здобутих результатів*, що дозволяє робити висновки про переваги і недоліки освітнього середовища в цілому, а не лише його окремих складників та підструктур, і водночас – робити висновки не тільки в рамках досліджуваного періоду, а й прогнозувати подальший розвиток досліджуваних явищ та планувати необхідні зміни;

– *безперервності та тривалості спостережень* за станом якості освіти, коли отримані результати моніторингових заходів розглядаються не лише в контексті «планового» часового проміжку, а як черговий етап динаміки досліджуваних явищ, свідчення поступу згідно запланованого вектору їхнього розвитку чи відхилення від нього, підвищення чи зниження темпу і якості позитивних змін тощо, що дає важливі дані для аналізу сучасного періоду розвитку ЗВО;

– *своєчасності одержання, опрацювання та використання об'єктивної інформації* про якість освіти, оскільки динамічність процесів у освітньому середовищі, в їхньому об'єктивному і суб'єктивному вимірі, є дуже високою, і вдоволення запиту на згадану інформацію є необхідною умовою того, що допущені недоліки будуть вчасно виправлятися, а актуальні запити – вдовольнятися саме в час їхньої значної актуальності;

– *перспективності запланованих моніторингових досліджень*, що відповідає іманентній для освітнього процесу планованості, дозволяє уникнути хаотичності в зборі даних, визначаючи для нього саме ті моменти, коли можна отримати найбільш повну інформацію за сформованими відповідно до прийнятих критеріїв запити;

– *рефлексивності*, завдяки якій покращується робота окремих НПП та всієї освітньої організації у майбутньому;

– *гуманістичної спрямованості* моніторингу якості освіти, визначення такого способу використання його результатів, який задовольняє інтереси держави без невинного зниження психоемоційного комфорту суб'єктів освітнього процесу, слугує узгодженню суб'єктивних запитів з об'єктивними вимогами і приписами, що лежать а основі освітнього процесу;

– *відкритості та оперативності доведення результатів досліджень* до відповідних органів управління, громадськості, зацікавлених міжнародних установ, відповідно до сучасного бачення

контексту діяльності закладу освіти як відкритого освітнього простору та згідно з тими широкими суспільними зв'язками, які відображають сенс його існування.

У ПНПУ імені В. Г. Короленка моніторинг якості освіти базується на системі принципів, характерних для освітньої діяльності в Україні загалом та функціонування її окремих складників. До них належать принципи *науковості* (моніторингові заходи мають наукове підґрунтя); *систематичності та системності* (постійний моніторинг освітнього процесу із використанням оптимальних форм, методів і засобів); *об'єктивності* (в ЗВО створюються рівноправні умов для всіх учасників моніторингу); *послідовності* (усі етапи моніторингових заходів здійснюються у визначеній послідовності, логічно сформовані та змістовно взаємообумовлені); *мобільності* (оперативно модифікуються завдання, форми та методи освітньої діяльності залежно від умов); *гуманізму* (під час проведення моніторингу дотримуються умов доброзичливості, довіри, поваги до особистості, позитивної емоційної атмосфери. Використані в ході проведення моніторингу використані методи, прийоми, технології не шкодять гідності і правам учасників моніторингового процесу) (Осередчук, 2022).

На наш погляд, для педагогічних ЗВО моніторингові заходи слугують не лише своїм загальним цілям, про які згадувалося вище, а й виступають засобом формування професійних компетентностей. Ми виходимо з того, що майбутні педагоги, беручи участь у моніторингових заходах як їхні учасники, отримують досвід, важливий для організації таких заходів під час майбутньої професійної діяльності, що полягає у ознайомленні як із організацією процесу моніторингу, так і з особливостями вивчення та використання його результатів, а також є дотичним до питань професійної етики, освітнього менеджменту тощо. Тому як локальний принцип моніторингу якості освіти в педагогічних ЗВО вважаємо доречним увести принцип його професійно детермінованої організації, що означає орієнтацію на підвищення суб'єктності здобувачів педагогічної освіти в ході моніторингу, розширення форм їхньої участі у ньому. Таким чином моніторинг якості освіти, окрім свого безпосереднього призначення, набуває сутності ще одного ресурсу формування професійної компетентності майбутнього вчителя в практичній особистісно і професійно значущій діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, стратегія закладів вищої освіти щодо досягнення інноваційних освітніх результатів спричиняє перехід до управління освітнім процесом, основою якого є моніторинг якості освіти. Аналіз результатів моніторингу дозволяє відстежувати реальну ситуацію освітньої діяльності в закладі вищої освіти, прогнозувати її вдосконалення, приймати управлінські рішення щодо виправлення обраних стратегій забезпечення якості освітнього процесу. Проте для цього він повинен бути достатньо об'єктивним, що забезпечується, в тому числі, застосуванням при його здійсненні, достатньо вичерпної і обґрунтованої системи принципів моніторингу якості освіти. Їхня розробка відповідно до змінних умов сучасного освітнього процесу, деталізація стосовно рівня закладу освіти, більш чітке урахування в їхньому змісті цільових орієнтирів освіти, яку надає той чи інший заклад бачаться нами орієнтирами для подальшого наукового пошуку.

Список використаних джерел

- Анненкова, І. А. (2010). *Моніторинг якості освіти у ВНЗ*. Взято з <http://e-learning.onu.edu.ua/stati/pedagog-ka-visho-shkoli/an-nkova-p-mon-toring-jakost-osv-ti-u-vnz.html>
- Бобак, Н. В., Мартинюк, О. В., Марочко, Н. М. *Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід*. Взято з <https://www.ipro.if.ua/files/%D0%86%D0%9C/MON/Bobak.pdf>
- Гириловська, І. В. (2021) *Теоретичні і методичні основи моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників*. (Дис. ... д-ра пед. наук). Київ.
- Закон про вищу освіту*. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Лукіна, Т. О. (2021). Моніторинг якості освіти. В кн. В. Г. Кремень (Ред.), *Енциклопедія освіти* (с. 588-589). 2-ге вид, допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер.
- Осередчук, О. *Принципи моніторингу якості вищої освіти*. Взято з <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/19-2.pdf>
- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ПНПУ імені В. Г. Короленка*. Взято з <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishho%D1%97-osviti.pdf.pdf>
- Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти*. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>
- Соловей, Ю. О. (Уклад.). (2019). *Моніторинг якості дошкільної освіти: навчально-методичний посібник*. Черкаси.
- Словник*. Взято з <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3>

References

- Annikenkova, I. A. (2010). *Monitorynh yakosti osvity u VNZ [Monitoring the quality of education in universities]*. Retrieved from <http://e-learning.onu.edu.ua/stati/pedagog-ka-visho-shkoli/an-nkova-p-mon-toring-jakost-osv-ti-u-vnz.html> [in Ukrainian].
- Bobak, N. V., Martyniuk, O. V., & Marochko, N. M. *Monitorynh yakosti osvity: mizhnarodnyi dosvid [Monitoring the quality of education: international experience]*. Retrieved from <https://www.ippo.if.ua/files/%D0%86%D0%9C/MON/Bobak.pdf> [in Ukrainian].
- Hrylovska, I. V. (2021). *Teoretychni i metodychni osnovy monitorynhu yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh kvalifikovanykh robitnykiv [Theoretical and methodical bases of monitoring the quality of professional training of future skilled workers]*. (D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Lukina, T. O. (2021). *Monitorynh yakosti osvity [Monitoring the quality of education]*. In V. H. Kremen (Ed.), *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]* (pp. 588-589). Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Oseredchuk, O. *Pryntsypy monitorynhu yakosti vyshchoi osvity [Principles of monitoring the quality of higher education]*. Retrieved from <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/19-2.pdf> [in Ukrainian].
- Polozhennia pro systemu vnutrishnoho zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity PNPU imeni V. H. Korolenka [Regulations on the system of internal quality assurance of higher education of V.G. Korolenko PNPU]*. Retrieved from <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishho%D1%97-osviti.pdf.pdf> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia monitorynhu yakosti osvity [About the approval of the Procedure for monitoring the quality of education]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text> [in Ukrainian].
- Solovei, Yu. O. (Comp.). (2019). *Monitorynh yakosti doshkilnoi osvity [Monitoring the quality of preschool education]: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Cherkasy [in Ukrainian].
- Slovyk [Dictionary]*. Retrieved from <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3> [in Ukrainian].
- Zakon pro vyshchu osvitu [Law on higher education]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

KARAPUZOVA I., ZHDANOVA-NEDILKO O.

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

CURRENT PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF MONITORING MEASURES ON THE QUALITY OF EDUCATION IN A TEACHING UNIVERSITY

The essence of the phenomenon of monitoring the quality of education is revealed, which is considered as a research process that requires constant and standardized monitoring of various aspects of the provision of educational services; analysis of received information to identify changes and prevent the occurrence of negative phenomena; regular evaluation and forecasting of the further development of the higher education system. The peculiarities of monitoring the quality of education in institutions of higher education are traced using the example of internal and external monitoring at the Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko in accordance with the general goals of the strategic priorities of the institution's development. It is noted that the analysis of monitoring results allows to monitor the real situation of educational activity in the institution of higher education, to forecast its improvement, to make managerial decisions regarding the correction of selected strategies for ensuring the quality of the educational process.

Attention is focused on the principles of monitoring the quality of education. The need to develop for higher education institutions, along with general, local principles that reflect the specifics of these institutions and the professional competencies that are formed by them, is substantiated. The authors propose to introduce as a local principle of monitoring the quality of education in pedagogical higher education institutions the principle of its professionally determined organization, which means an orientation towards increasing the subjectivity of the students of pedagogical education in the course of monitoring, expanding the forms of their participation in it. In this way, monitoring the quality of education, in addition to its direct purpose, acquires the essence of another resource for the formation of the professional competence of the future teacher in practical personally and professionally significant activities.

Key words: quality of education, monitoring of the quality of education, objectivity of monitoring, principles of implementation of monitoring measures, institution of higher pedagogical education, educational environment of higher education institutions

Стаття надійшла до редакції 17.09.2023 р.